

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

1 (6)

Datum
2024-03-27

Diarienummer
17407-2023

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande promemorian Ytterligare steg för ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (KN2023/04664)

Sammanfattning

Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till förslagen som rör införandet av anmälningsplikt enligt 12 kap. miljöbalken för åtgärder rörande uppförande av starkströmsledning, uppförande av anläggning för transport av hetvatten utanför detaljplanelagt område, samt – för områden större än 5 000 kvadratmeter – avskogning av mark i syfte att ändra markanvändningen, nyplantering av skog i syfte att ändra markanvändningen, och omstrukturering av mark på landsbygden. Länsstyrelsen ser att med föreslagna ändringar är det möjligt att fånga upp 12:6-ärenden som kan få stor påverkan och konsekvenser för andra intresseområden än naturmiljö. Länsstyrelsen framför samtidigt synpunkter angående att vissa förtydliganden av avsedd tillämpning bör göras.

När det gäller vattenverksamhet ser Länsstyrelsen en problematik i vad förslagen innebär för enskildas anmälan om vattenverksamhet. Förslagen medför högre krav på det underlag som den enskilda ska inkomma med. Därtill föreslås en avgift som i många fall är betydligt högre än idag. Länsstyrelsen ser en risk att det föreslagna förfarandet vid anmälan kan innebära längre handläggningstid samt att benägenheten minskar hos enskilda att anmäla sin planerade vattenverksamhet. En följd kan bli att fler föreläggande om utrivning eller rättelse av olovligt utförda vattenverksamheter behöver fattas, och i förlängningen att domstolarna torde få en ökad arbetsbörda av överklagningsärenden.

6.2 Jordbruksverksamheter, skogsbruksverksamheter, hetvattenanläggningar och starkströmsluftledningar

Länsstyrelsen lämnar synpunkter enligt nedan angående förslag om att följande åtgärder bör omfattas anmälningsplikt enligt 12 kap. miljöbalken:

Uppförande av starkströmsluftledning med stöd av nätkoncession (**6.2.7**); uppförande av anläggning för transport av hetvatten utanför detaljplanelagt område, om ledningen är över 20 meter lång (**6.2.8**); avskogning av mark i syfte att ändra markanvändningen om området är större än 5 000 kvadratmeter (**6.2.9**); nyplantering av skog i syfte att ändra markanvändningen, om området är större än 5 000 kvadratmeter (**6.2.10**); samt omstrukturering av mark på landsbygden, om området är större än 5 000 kvadratmeter (**6.2.11**).

Generellt om 6.2.7, 6.2.8, 6.2.9, 6.2.10 och 6.2.11

Länsstyrelsen ska för dessa verksamheter besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Ett nytt tillståndsförfarande föreslås införas för den verksamhet som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Tillståndsansökan ska prövas av Länsstyrelsen och vid prövning ska 22 kap. miljöbalken tillämpas. Om Länsstyrelsen kommer fram till att åtgärden inte innebär BMP skrivs ett föreläggande eller beslut om ingen erinran, det vill säga samma handläggsrutin som idag gäller för 12:6-ärenden.

Länsstyrelsen ser att en fördel med förslaget är att med föreslagna ändringar är möjligt att fånga upp 12:6-ärenden som kan få stor påverkan och konsekvenser för andra intresseområden än naturmiljö.

Länsstyrelsen upplever att myndigheten redan idag får in denna typ av åtgärder som anmälan om väsentlig ändring av naturmiljön enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Den ändrande anmälningsplikten behöver inte innebära så stor förändring i det totala antalet ärenden som skickas in för prövning, men det kan finnas ett mörkertal som myndigheten inte känner till.

Länsstyrelsen ser att en nackdel med förslaget är att fler moment med beslut om BMP och avgift medför mer administration och blir mer tidskrävande för de ärendegrupper som berörs av

anmälningsplikt (såsom föreläggande om avgifter, prövning och beslut, samt interna remisser). Handläggningstiden riskerar därför generellt att bli längre än i dagsläget för dessa grupper.

En ny uppgift med tillståndsprövning tillförs Länsstyrelsen vilket också kan resultera i ökad arbetsbörda och längre handläggnings-tider.

Specifikt om 6.2.7 – Uppförande av starkströmsluftledning med stöd av nätkoncession

Vidare menar Länsstyrelsen att vissa förtydliganden bör göras. Elledningar (med områdeskoncession) utgör en stor del av de 12:6-ärenden som handläggs av Länsstyrelsen. Det framgår inte om det finns någon begränsning av exempelvis längd för att anmälningsplikt inte ska gälla. Länsstyrelsen anser att det vore lämpligt att anmälningsplikten inte gäller alla elledningar inom områdeskoncession utan att det ska finnas någon typ av begränsning av till exempel minsta storlek.

Specifikt om 6.2.10 – Nyplantering av skog i syfte att ändra markanvändningen

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget som innebär att nyplantering av skog på ett område större än 5 000 kvadratmeter i syfte att ändra markanvändningen alltid ska anmälas till Länsstyrelsen för en bedömning om åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen önskar samtidigt lämna följande synpunkter och önskemål om förtydliganden.

Det är Länsstyrelsens erfarenhet att skogsplantering ofta utförs i etapper. Om handläggning av anmälan avgiftsbeläggs är det sannolikt att sådan etappvis plantering ökar. Det behövs därför ett klagörande kring hur Länsstyrelsen ska hantera om ett område på exempelvis 4 900 kvadratmeter (endast 0,49 hektar) på fastigheten planeras år 1 och ytterligare 0,49 hektar år 2, 3 och så vidare.

Vidare behöver det göras en definition av "område". Exempelvis är det inte ovanligt att en fastighetsägare vill plantera igen områden med olika fastighetsbeteckning i samma by vid ett enskilt tillfälle och den totala ytan överstiger gränsen på 5 000 kvadratmeter. Länsstyrelsen menar att det behövs vägledning kring hur sådana situationer ska hanteras.

8.6 Vilka som berörs av regleringen

Länsstyrelsen lämnar synpunkter enligt nedan angående förslagets konsekvenser för staten, företag och enskilda när det gäller vattenverksamhet – kapitel 8.6.3, 8.6.4 och 8.6.5.

8.6.3 Konsekvenser för staten

Enligt resonemang under 8.6.4 och 8.6.5 är Länsstyrelsens bedömning att benägenheten att anmäla sin planerade vattenverksamhet kan minska efter införandet av förslagen i promemorian. Detta kan innebära ett lägre inflöde av ärenden till myndigheten, med minskad arbetsbörda för handläggning av anmälningsärenden som följd. Samtidigt uppges i promemorian att handläggningstiderna kommer att öka, vilket innebär en ökad arbetsbörda.

Ett lägre inflöde av ärenden till myndigheten kan bero på att färre verksamheter genomförs, eller att färre verksamheter anmäls även om de genomförs (se utförligare resonemang under 8.6.4 och 8.6.5). Ett ökat antal olovligt utförda vattenverksamheter kan innebära en ökning av antalet tillsynsärenden för Länsstyrelserna, och därmed att fler beslut med föreläggande om utrivning eller rättelse fattas. En ökning av antalet förelägganden kan naturligtvis även i förlängningen innebära fler överprövningar och en ökad arbetsinsats för domstolarna.

Länsstyrelsen ser inte i förslaget att det framgår om beslutet om betydande miljöpåverkan för vattenverksamheter får överklagas särskilt. Länsstyrelsen noterar i sammanhanget att längre handläggningstider verkar stå i motsatsförhållande till andra utredningar på området som syftar till mer effektiva processer och kortare ledtider.

8.6.4 Konsekvenser för företag samt 8.6.5

Konsekvenser för enskilda

Vad som gäller för företag gäller också samtliga övriga som anmäler en vattenverksamhet, vilket i Norrbottens län till stor del är privatpersoner och andra enskilda, så som föreningar.

Länsstyrelsen ser positivt på att tydligheten ökar vad gäller vilka uppgifter som behöver lämnas i ett anmälningsförfarande för vattenverksamhet. Däremot är Länsstyrelsen tveksam till om det kommer att leda till färre kompletteringar, vilket föreslås i

promemorian. Det är möjligt att bedömningen är korrekt vad gäller konsekvenserna för företag, att de endast är marginella, men Länsstyrelsen är tveksam till om detsamma gäller privatpersoner och andra enskilda.

I Norrbottens län utgör enskilda en stor del av de som anmäler vattenverksamheter. Ett ökat uppgiftslämnande ställer högre krav på den som lämnar in anmälan. Redan idag är underlagen som skickas in till oss många gånger bristfälliga, trots att anmälningsförfarandet är standardiserat och det tydligt framgår av blanketten i e-tjänsten vilken information som ska uppges. Länsstyrelsen finner det osannolikt att denna brist automatiskt skulle avhjälpas i och med högre ställda krav. Kunskapskravet blir högre, men de enskilda är desamma.

När det gäller avgiften för anmälan om vattenverksamhet noterar Länsstyrelsen att kostnaden, enligt förslaget, kommer att bli betydligt högre än idag; i genomsnitt 16 400 kr. Detta är en avsevärd skillnad från dagens 1 660 kr, inte minst för den enskilda. I vissa fall kommer kostnaden att bli lägre, men samtidigt i vissa fall ännu högre. Länsstyrelsens bedömning är att detta kan komma att påverka benägenheten att anmäla sin planerade vattenverksamhet, inte minst för enskilda. Samtidigt uppges i promemorian att handläggningstiderna kommer att öka. Givet att det redan idag utförs åtgärder utan att dessa anmäls, med hänvisning till för långa handläggningstider, så är Länsstyrelsens bedömning att en tillkommande mycket högre kostnad för ett anmälningsärende riskerar att medföra att ännu fler verksamheter utförs olovligt. Detta kan medföra konsekvenser för enskilda som berörs negativt, direkt eller indirekt, av vattenverksamheten, vilket i sin tur kan leda till fler tillsynsärenden och krav på utrivningar eller rättelser. Länsstyrelsen konstaterar vidare att man baserat sin bedömning på handläggningstider från 2014, dvs 10 år gamla uppgifter.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också påminna om att ett av de ursprungliga syftena med införandet av anmälningsförfarandet för vattenverksamheter var att gemene man skulle kunna anmäla sina planerade verksamheter genom ett förenklat förfarande jämfört med en tillståndsprocess. Detta syfte blir nu i viss mån motverkat, då anmälningsförfarandet blir mer komplicerat, dyrt och utdraget till följd av att handlingarna ska uppfylla MKB-kriterierna.

8.7 Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen lämnar synpunkter enligt nedan angående förslagets konsekvenser för miljön när det gäller vattenverksamhet.

I avsnitt 8.6.5 noterar Länsstyrelsen att det uppges att förslagen ger ett ökat skydd av miljön, och i avsnitt 8.7 uppges att bedömningen av betydande miljöpåverkan säkerställer att en bedömning görs av effekterna på miljön. Det torde dock bli en dubbelprövning av verksamheten där bedömningen av BMP utifrån kriterierna och föreskrifterna endast resulterar i att verksamheten antingen ska prövas av tillsynsmyndigheten som ett anmälningssärende eller av mark- och miljödomstolen som ett tillståndsärende. Verksamhetens tillrådighet prövas först därefter utifrån dess effekter på miljön.

Dessa slutsatser bygger på att planerade vattenverksamheter anmäls till myndigheten, och bedöms, innan de utförs. Enligt förslaget kommer både kostnaderna och handläggningstiderna för ett anmälningssärende att öka, vilket ökar risken för fler olovligt utförda vattenverksamheter (se utökat resonemang under rubrik 8.6.4 och 8.6.5). Konsekvensen av detta är inte ett ökat skydd av miljön, dels eftersom många bedömningar av effekterna på miljön inte kommer till stånd, dels för att det sker fler störningar i potentiellt känsliga områden. Dessutom kan fler olovligt utförda åtgärder resultera i fler förelägganden om utrivning eller rättelse, vilket innebär ytterligare störningar i redan störda miljöer.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med Magdalena Hannu Fors som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Anna-Carin Ohlsson medverkat. Därtill har enheten för mark- och vatten, landsbygdsenheten naturmiljöenheten och rättsenheten medverkat i ärendet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

jonathan.andersson@regeringskansliet.se.